

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้เผชิญกับสภาพปัญหาพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศทั้งที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญทึ่รกันดารและอยู่ในพื้นที่ที่เป็นเขตเมือง ตกอยู่ในภาวะทางโภชนาการบกพร่อง ในรูปแบบที่เป็นโรคขาดสารอาหารต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดโรคต่าง ๆ อาทิ โรคขาดโปรตีน-แคลอรี (Protein-Calorie Malnutrition) โรคโลหิตจาง โรคเหน็บชา โรคคอพอก ฯลฯ เนื่องจากสาเหตุของความยากจน และรูปแบบโรคที่เกิดจากการบริโภคอาหารมากเกินไป หรือบริโภคอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ ทำให้เกิดโรคอ้วน โรคขาดสารอาหาร โรคหลอดเลือดอุดตัน ฯลฯ เนื่องจากการไหลตามกระแสวัฒนธรรมการบริโภคแบบตะวันตกที่บริโภคอาหารประเภทอาหารจานด่วน (Fast Food) แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลักโดยแท้จริงก็คือ การขาดความรู้ด้านการโภชนาการที่ถูกต้องนั่นเอง ดังนั้นในระยะต่อมามีการส่งเสริมให้มีความรู้ด้านการบริโภคอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อร่างกายกันมากขึ้นทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชนเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

การรณรงค์ส่งเสริมให้บริโภคน้ำนมเป็นอีกโครงการหนึ่งที่ได้รับกระแสตอบรับจากประชาชนโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง เพราะน้ำนมเป็นอาหารเสริมที่มีคุณค่า ช่วยเสริมสร้างร่างกายให้มีสุขภาพดี แข็งแรง สร้างภูมิคุ้มกันโรค มีสารอาหารต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นซึ่งร่างกายต้องการ ได้แก่ โปรตีน ไขมัน วิตามินเอ วิตามินบี วิตามินบี 1 วิตามินซี วิตามินดี แคลเซียม ฟอสฟอรัส เหล็ก ไนอะซิน และอื่น ๆ สามารถจัดหาจัดซื้อได้ง่าย นำไปปรุงแต่งปรับประยุกต์บริโภคในหลาย ๆ รูปแบบ ทั้งผสมในน้ำหวาน โกโก้ กาแฟ รับประทานกับขนมปัง และผสมในอาหาร ฯลฯ ตลอดจนสามารถบริโภคได้ทุกเพศทุกวัย และรวมทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าเมื่อเทียบกับการเลือกบริโภคอาหารประเภทอื่นที่ให้สารอาหารในลักษณะเดียวกัน

ปัจจุบันสังคมไทยรับรู้ถึงคุณค่าของน้ำนมและบริโภคกันมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ได้รับอิทธิพลจากการโครงการ การรณรงค์ การปลูกจิตสำนึก การให้ความรู้ให้เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพ และสภาพโครงสร้างทางสรีระที่ต้องการคุณค่าสารอาหารที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อร่างกาย เนื่องจากเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต เป็นวัยที่ต้องใช้พลัง

งานมาก จากการสำรวจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในปี พ.ศ. 2538 พลเมืองไทยบริโภค น้ำนมถึง 479,467 ตัน และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในปีต่อ ๆ มา

ในช่วงปีระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2541 ประเทศไทยประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สถานประกอบการหลายแห่งต้องยกเลิกกิจการหรือปรับลดจำนวนบุคลากร ทำให้ปริมาณอัตรการว่างงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แรงงานที่ถูกเลิกจ้างและเจ้าของกิจการขนาดเล็กและขนาดกลางบางส่วนที่มีเงินทุนสะสมจึงให้ความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระหรือดำเนินกิจการส่วนตัว ซึ่งประกอบกับกระแสของการรณรงค์ส่งเสริมให้มีการบริโภคน้ำนมดังกล่าวได้สร้างอุปสงค์ต่อการบริโภคน้ำนมอย่างมาก รวมทั้งกับกรรมวิธีขึ้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและให้ผลตอบแทนค่อนข้างดี กิจการร้านขายนมสดจึงได้รับความสนใจและเปิดดำเนินกิจการกันมากขึ้น และจากการที่กลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่คือนักเรียนนักศึกษา กิจการร้านขายนมสดส่วนใหญ่จึงตั้งใกล้กับสถานศึกษาต่าง ๆ หรือบริเวณที่มีหอพักของนักเรียนนักศึกษาตั้งอยู่ ทั้งในรูปแบบเป็นรถเข็นเป็นแผงลอยที่ลงทุนไม่มาก เป็นตึกแถวร้านค้าที่ลงทุนระดับปานกลาง และเป็นกิจการลักษณะแฟรนไชส์ ดังที่จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการดำเนินกิจการร้านขายนมสดค่อนข้างมาก ในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา มีร้านขายนมสดเพื่อตอบสนองอุปสงค์เหล่านั้นในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต

กิจการร้านขายนมสด ร้านโตและสดได้เริ่มดำเนินกิจการมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2541 โดยดำเนินธุรกิจในลักษณะของการอาศัยประสบการณ์และการคาดการณ์ของเจ้าของกิจการเป็นหลัก ไม่ได้ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์ถึงต้นทุนและผลตอบแทนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์ทำการศึกษวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของกิจการร้านขายนมสด ร้านโตและสด อย่างจริงจังตามหลักวิชาการ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกิจการร้านขายนมสด ร้านโตและสด ให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลกำไรมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของกิจการร้านขายนมสด
2. เพื่อวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการดำเนินงานเมื่อต้นทุนหรือผลตอบแทนโครงการมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนที่แท้จริงของกิจการร้านขายนมสด ร้านโตและสด เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้กิจการร้านขายนมสดดำเนินการต่อไปอย่างยั่งยืน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของกรดำเนินการกิจการร้านขายนมสดของร้าน โตและสด เป็นเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2545

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กิจการร้านขายนมสด หมายถึง ร้านที่ขายผลิตภัณฑ์นมสดและเครื่องดื่มที่ใช้นมสดเป็นส่วนผสม เช่น กาแฟ ช็อกโกแลต นมผสมน้ำหวาน ฯลฯ รวมถึงอาหารว่างประเภทขนมปังต่าง ๆ

ต้นทุนการดำเนินงานร้านขายนมสด หมายถึง ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร

ต้นทุนคงที่ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่ผันแปรตามปริมาณการขายนมสด เช่น ค่าตกแต่งร้านค้า อุปกรณ์การขาย เป็นต้น

ต้นทุนผันแปร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผันแปรตามปริมาณการขายนมสด เช่น ค่านมสด ค่าน้ำแข็ง ค่าน้ำหวาน ค่าน้ำตาล เป็นต้น